

UPPSALAJURISTERNAS ALUMNISTIFTELSE

Seminarieprogram Alumnidagen 2019

Förhandsavtal för bostadsrätt och försenade bostadsprojekt

Medierapporteringen om brister i skyddet för ursprungliga förvärvare av bostadsrätt är intensiv. Den rör bland annat oförutsedda kostnadsökningar för förvärvarna och framflyttade tillträdestidpunkter. Till en del hänger problemen samman med det förhandsavtal genom vilket en blivande bostadsrättshavare kan binda sig till ett framtida förvärv. Regleringen rörande förhandsavtalet och förutsättningarna för att ingå ett sådant avtal är undermålig. Den ger uttryck för att en bostadsrättsförvärvare har ett sämre skydd än vad som skulle gälla enligt allmänna regler. På seminariet diskuteras dessa omstridda och högaktuella frågor.

Proportionalitet – ett grundläggande värde?

Proportionalitet handlar om relationen mellan två storheter. I form av rättslig princip dyker den upp bakom snart sagt varje buske i den trädgård som rättssystemet utgör. Ibland, t.ex. när det gäller användningen av tvångsmedel eller fri- och rättighetsbegränsande lagstiftning, handlar det om att bedöma relationen mellan medel och mål. Står medlet – tvånget eller lagstiftningen – i proportion till målet? Ibland, kanske främst inom straffrätten, handlar det i stället om att en reaktion ska stå i rimlig proportion till den händelse som föranleder reaktionen. Proportionalitetsprincipens betydelse har – det vet den som någon gång närmat sig EU-domstolens eller Europadomstolens praxis – befästs på ett högst påtagligt sätt genom europarätten inträde. Under detta seminarium ägnar vi oss åt reflektion över proportionalitetsprincipens betydelse och ställning i rättssystemet. Bör principen ses som en

allmängiltig norm som utgör en grundbult i rättsstaten och vars betydelse svårligen kan överskattas eller är den bara ett sätt att klä värderingar i vackra ord och legitimera rättstillämparens bedömning? Är proportionalitetsprincipen ett effektivt sätt att uppställa gränser för den offentliga maktutövningen eller är den – på grund av att den alltid förutsätter att de storheter som ska vägas mot varandra åsätts ett värde eller en vikt – alltför tänjbar för att fylla en egentlig funktion?

Utökad rätt till ersättning för rättegångskostnader?

För enskilda och företag är möjligheterna att hävda sina juridiska rättigheter intimt sammankopplad med de ekonomiska möjligheterna att kunna driva rättsprocesser. Att ha rätt räcker inte, man måste också ha råd att försvara denna rätt. En viktig faktor i det sammanhanget är hur reglerna om ersättning för rättegångskostnader är utformade. Särskilt inom förvaltningsprocessen – där enskilda ställs vanligen mot statliga eller kommunala myndigheter – utgår vanligen ingen sådan ersättning. Myndigheter som Skatteverket, Finansinspektionen och Konkurrensverket processar med statens alla resurser, medan den enskilde kan riskera sin ekonomi om denne vill ha juridisk expertis till sin hjälp. I rättsfallet NJA 2015 s. 374 fann dock HD att frånvaron av möjlighet att få ersättning för rättegångskostnader i samband med ett utsökningsärende var oacceptabel från konstitutionell synpunkt. Man kan fråga sig hur denna dom påverkar ersättningsmöjligheterna generellt. Även europarättsliga krav på den svenska rättsordningen kan ha betydelse i sammanhanget. Vid seminariet diskuteras rättsutvecklingen och vilka för- och nackdelar delar som den kan innebära i praktiken.

Diskriminering och religionsfrihet

Vilket skydd bör vägran att hälsa i hand, att utföra aborter eller att delta i marknadsföring av lotterier ges av reglerna om diskriminering? Hur balanserar vi religionsfriheten, och kanske andra sorters friheter, mot de krav som kan ställas i fråga om vad som är socialt och politiskt godtagbart och vad som kan accepteras i arbetslivet?

En advokats död

En advokats död är en teaterpjäs skriven av advokaten Anders Frigell. Den spelades under hösten 2018 på Uppsala stadsteater. Händelseförloppet återges i korthet på annan plats i detta informationsblad. I pjäsen aktualiseras ett flertal intrikata straffrättsliga problem. Dessa diskuterades i en andra akt under teaterföreställningen med publiken som nämnd. Nu ska vi fördjupa oss ytterligare i dem.

Händelseförloppet:

Advokaten Möllersvärd är en djävul.

Han hatas av sin sekreterare Annbeat, av den unga biträdande juristen Paula, av advokatkollegan Malcolm (ej delägare) och av sin hustru Lilian.

Annbeat har vägrats semester under tre veckor, då hon för första gången skulle kunna träffa sitt barnbarn på Nya Zeeland. Hon har också fått veta att Möllersvärd tänker säga upp henne till årsskiftet.

Paula drivs hårt av Möllersvärd, och Paula förstår att det är risk för sexuellt övergrepp.

Malcolm har tidigare begått ett mord. Det vet Möllersvärd om och utsätter Malcolm för utpressning. Han har även meddelat Malcolm att denne snart ska sägas upp eftersom han är för gammal och olönsam.

Lilian hatar sin make för hans kvinnohistorier och översitteri. Hon har av ”skattetekniska skäl” förmåtts gå med på att all Möllersvärds egendom är enskild och har av Malcolm just fått reda på att Möllersvärd inom kort tänker testamentera all sin egendom till sin älskarinna.

Malcolm har efter ett föredrag på Rotary fått höra att var och en av substanserna antabus och inderal gör en människa sjuk och att de tillsammans dödar om konsumenten dessutom har astma och AV-Block. Malcolm, AnnBeat och Paula visste att Möllersvärd hade astma. Malcolm visste dessutom om att Möllersvärd hade AV-Block.

Både Annbeat och Paula tvingas gå på Möllersvärds 60-årsfest. Blir han sjuk, blir festen inställd.

Malcolm tipsar Annbeat att blanda i antabus och Annbeat att blanda i inderal i Möllersvärds drink. De känner till tipset till den andra, men uppger senare under brottmålsförhandlingen att de var övertygade om att den andra inte skulle följa tipset.

Annbeat och Paula blandar i substanserna när de var för sig besöker Möllersvärd på kvällen före festen. Möllersvärd dör. På morgonen därefter, när han ser ut att sova på en soffa, hugger Lilian honom flera gånger med kniv i hjärttrakten.

Vem/vilka kan dömas och för vad?

Får Lilian ärva sin make?